

ting aan de verschijnselen van appendicitis: nl. koorts, braken, moeilijke ontlasting en pijn in de rechter zijde van den buik. Kenmerkend voor dezen vorm van parametritis is de zeer harde consistentie, het aanvankelijk rechtszijdig optreden, het zich uitbreiden vóór en achter de cervix uteri als een dikke, geïnfiltreerde kraag, en de acute zwelling van het linker parametrium, als eenmaal de linker zijde is bereikt. Voorts het ontbreken van ettering en de snelle resorptie. Kenmerkend is ook, dat bij de resorptie het exsudaat het laatst kan worden aangetoond in het laterale deel van den rechter breeden band.

Een en ander wordt door leerzame ziektehistories nader toegelicht.

CATHARINE VAN TUSSENBROEK.

Behandeling van tuberculose met oxytoxine. — HIRSCHFELDER te St. Francisco meent dat antitoxinen slechts geoxydeerde toxinen zijn. Heel veel bewijzen voert hij voor die meening niet aan, alleen schrijft hij de goede resultaten der laparotomie bij tuberculeuse peritonitis aan de toetreding der lucht, die de infectiestof oxydeeren zou, toe. Maar een indirect bewijs kan men vinden in een aantal ziektegeschiedenissen van phthisici die met oxytoxine behandeld werden en genazen.

HIRSCHFELDER bereidt zijn geneesmiddel uit tuberculine dat hij met een waterige oplossing van waterstofhyperoxyd vermengd 96 uur achtereen verhit. Is al het tuberculine geoxydeerd dan kan deze vloeistof in groote hoeveelheid bij menschen worden ingespoten zonder reactie te veroorzaken. Bij gecompliceerde gevallen van longtuberculose met cavernen combineert hij die behandeling met de inspuiting van oxysepsine uit culturen van het sputum door $H_2 O_2$ bereid, terwijl hij beweert ook bij vele andere infecties resultaten met die oxytoxinen te hebben verkregen (*D. med. Woch.*). FOKKER.

BOEKAANKONDIGINGEN.

B. VAN DELDEN, Geneesheer aan het Geneeskundig Gesticht voor Krankzinnigen te Utrecht. *Onze krankzinnigen en hunne verpleging.*

Gaarne voldoe ik aan den wensch der Redactie met een kort woord dit boekje te bespreken. En is al de meening van den Schrijver, dat een behandeling van dit onderdeel der ziekenverpleging in onze taal ontbreekt, een illusie, misschien van zijn standpunt als laudator temporis praesentis slechts de consequente fout, dit verhindert ons niet om met vreugde voor zijn geesteskind de bakerspelden tot het

„Welkom” in het kussen te rangschikken. Behalve uit een inleiding bestaat het boekje uit vier hoofddeelen: Psychologisch gedeelte, Eenige vormen van krankzinnigheid, Verpleging en Wettelijke Bepalingen. De hoofdzaak is het derde deel: Verpleging, en dat is bovendien m. i. verreweg het beste geslaagd. Het is eenvoudig, duidelijk, praktisch, het schijnt mij ook volledig, het is door een man van de praktijk met ambitie geschreven. De leerlingen kan het in vele opzichten tot een wegwijzer strekken bij hun dagelijks te betrachten plichten, den onderwijzer kan het een geschikte leidraad zijn. Nog eens: in de hoofdzaak schijnt mij het werk van VAN DELDEN zeer geslaagd. Bij het gebruik zal men hier en daar wel gaarne wat veranderd of aangevuld hebben (een afzonderlijke behandeling van „lichamelijke ziekten bij krankzinnigen” komt mij o. a. wel gewenscht voor) maar dat zal toch betrekkelijk kleinigheden betreffen. Minder gelukkig schijnt mij de behandeling der andere onderdeelen te zijn, speciaal die van de inleiding en de eerste twee gedeelten, waartegen en van stylistisch en van didactisch standpunt gegronde bezwaren kunnen aangevoerd worden. Hoewel in vele gevallen voorstander van lange zinnen als symboliseerende deze de samenketening der dan! nu eenmaal niet eenvoudige gedachte en van meening, dat men iemands vaderlandsliefde nog niet verdacht mag houden, als hij ook in de schrijftaal van de gangbare exotismen behoorlijk gebruik maakt, ja toegegeven, dat men door puristische gezochtheid de paedagogische werking eer schaadt dan bevordert, in een boekje als het bovenstaande worde toch een en ander tot een homoeopathische dosis beperkt. Een geen vreemdeling in het krankzinnigenverplegend Jeruzalem meen ik, dat uitdrukkingen als „ab ovo de functie aangewezen” „dit schema verder benutten” „complex van vele functies” „reflex der overmatig „functioneerende associatie-systemen” enz. enz. weinig nut zullen doen. En dit zou nog minder wezen, had de Schrijver gezorgd eerst dan buiten den gewonen voorstellings- en woordenschat van het verplegend personeel liggende uitdrukkingen te bezigen, wanneer de opneming daarvan te voren naar vorm en zin behoorlijk voorbereid was. Ook de beeldspraak schijnt mij niet steeds gelukkig. Een neonatus als „vleeschmassa” te betitelen is evenwel geheel in den geest van onzen tijd. In het deel „Eenige vormen van krankzinnigheid” dunkt mij het wenschelijk meer beschrijvend en minder quasi-verklarend (geen speciale fout van den Schrijver: hoe vaak vergeet men in de psychiatrie de grenzen tusschen natuurwetenschappelijke verklaring en tautologische omschrijving!) te werk te gaan. Het gezegde worde nog meer toegelicht door sprekende voorbeelden uit de eigen ervaring. Aan den eenen kant wat beperkt, aan den anderen kant wat uitgebreid (hysterie!), zal dit deel bij een eventueelen tweeden druk — het best schijnt mij in den geest van Hoofdstuk IX, Imbecilliteit, Idiotisme, — door een omwerking nog veel verbeterd kunnen worden. Dan kunnen misschien ook wel eenige geschikte plaatjes opne-

ming vinden en worde de tegenwoordige krankzinnigenverpleging in Nederland wat uitvoeriger besproken. Hoewel geen directe voorbereiding voor het door de Nederlandsche Vereeniging voor Psychiatrie afgenomen examen, kan het ook door opneming van de meest gewone daar gedane vragen daartoe wat meer bruikbaar gemaakt worden. Als Vragenstaat heeft naar mijn meening het door de Nederlandsche Vereeniging voor Psychiatrie vastgestelde model het meeste recht opgenomen te worden. De Heer VAN DELDEN neme deze opmerkingen aan als bewijs van waardeering van zijn arbeid en van vertrouwen in de toekomst er van. Misschien wordt het wel „het boekje” in de gestichten. Als de uitgever nu nog bij den netten druk zorgt voor een smakelijk bandje en een civielen prijs — gedenkende aan het feit dat de loonstandaard van „de beschaafde vrouw” en „de wel-doende fee” helaas te veel nog met die der dienstboden overeenkomt — dan zal het boekje zeker zijn weg vinden. Dat hopen wij hartelijk. En al zal het ondanks de vele goede raadgevingen in de gestichten nog wel een paar dagen blijven, zooals het is, de Schrijver weet, dat wij psychiaters met weinig tevreden hebben te zijn en zij gedachtig, dat wij hierin al een voorbeeld hebben in den ouden HEINROTH, die schreef: „Nur aus eines braven Mannes Brust den Teufel der Melancholie ausgescheucht zu haben, nur einem rasenden Orlando das „kochende Blut abgekühlt zu haben, sei meine Bürgerkrone”.

G. C. VAN WALSEM (*Meerenberg*).

THERAPEUTISCHE NIEUWSBERICHTEN.

Wat de gewoonte niet doet! Toen er ieder jaar een stuk of zes onover-treffbare antipyretica uit de fabrieken te voorschijn kwamen, werden ze doorgaans met een zeer onvriendelijk „al weer een” ontvangen. Maar sinds eenigen tijd heeft de industrie begrepen, dat zij, althans tijdelijk, meer voordeel kon behalen door zich toe te leggen op het vervaardigen van sera, en orgaan-extracten — en nu vraagt men onwillekeurig of er niet weer wat nieuws komt, en met een hartelijk welkom, alsof het eerste antipyreticum het levenslicht zag, wordt het laatste begroet. Hoe het heet, is nog een raadsel. Op het omslag van de *Deutsche med. Wochenschr.* n°. 17, ziet men aangekondigd „*Kryosin*”, ein neues Antipyreticum. Deze naam is te door-gronden; het heeft iets met „koude” te maken en het is alleen de vraag, of men in dien naam heeft willen vereeuwigen de temperatuurverlaging door het middel of de rilling, de koude van de koorts zelve. Maar in den text leest men als opschrift en door het geheele artikel van Prof. A. EICHHORST het woord „*Kryofin*”. De beteekenis van dat woord is moeilijk te gissen. En hoe moet het middel nu heeten? Vóórdat wij die vraag in chemischen zin oplossen zal het, hoop ik, niet euvel opgenomen worden, indien ik hier